

Afdeling	: R&E - Algemeen	B&W-voorstel: DJ-2830877
Naam opsteller voorstel	: Werner Mentens W.Mentens@weert.nl, 0495-575353	Zaaknummer: 2829695
Portefeuillehouder	: S.A.M. (Suzanne) Winters	Publicatie: Openbaar

Onderwerp

Concept Programma GroenBlauw.

Voorstel

1. In te stemmen met het concept Programma GroenBlauw.

Aan de raad voor te stellen:

2. Wensen en of bedenkingen kenbaar te maken ten aanzien van het concept Programma GroenBlauw.
3. Scenario 2b uit het kostendekkingsplan vast te stellen met een jaarlijkse verhoging van € 5, en vanaf 2028 met € 10, plus een jaarlijkse indexering van het tarief ten aanzien van de rioolheffing.
4. In te stemmen met de verdeelsleutel voor de kosten van de gebiedsgewijze aanpak projecten: 60% voor riolering, 30% voor infrastructuur en 10% voor groen.
5. In te stemmen met uitvoering van de projecten in het Meerjareninvesteringsprogramma GroenBlauw (MIP GroenBlauw) in de periode 2026-2030 en de bijbehorende budgetten jaarlijks vast te stellen via de vervangingsinvesteringen (groen en infra) en prioriteiten in de begroting.
6. In te stemmen met het toevoegen van 4,1 fte capaciteit voor de formatie gemeentelijke watertaken ten laste van de voorziening riolering.
7. Bij de jaarlijkse aanvraag van de vervangingsinvesteringen en prioriteiten te beoordelen of de indexering van de investeringsbudgetten van het MIP GroenBlauw noodzakelijk is en dit te verwerken in de voorstellen tot beschikbaar stellen van investeringsbudgetten bij de vaststelling van de begroting.
8. De kapitaallasten voortvloeiend uit beslispunt 5 als volgt te dekken: voor riolering uit de voorziening riolering, voor infrastructuur en groen ten laste van stelpost vervangingsinvestering 2026-2029.
9. In te stemmen met het toerekenen van extra saneringskosten van bodemverontreiniging aan de rioolheffing (uit de voorziening riolering).
10. In te stemmen met het intrekken van de Kadernota Groen 2009 na het definitief vaststellen en het in werking treden van het programma GroenBlauw.

Inleiding

Op 12 juni 2024 heeft de gemeenteraad de Omgevingsvisie vastgesteld. De Omgevingsvisie gaat over ontwikkeling van de fysieke leefomgeving van Weert richting 2035-2040 en de wijze waarop we samenwerken aan de doelen. Het concept Programma GroenBlauw (hierna Programma GroenBlauw) is een van de themaprogramma's voor de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie. Het is een Omgevingsprogramma dat zich richt op de (deels wettelijke) verplichtingen, opgaven en ambities op het gebied van groen, biodiversiteit, klimaat, water en riolering. Het Programma GroenBlauw geeft antwoord op de vraag hoe wij de openbare ruimte in het stedelijk gebied gaan inrichten om in 2050

In te vullen door het B&W secretariaat:

- ☐ Akkoord
☒ Akkoord met tekstuele aanpassing door portefeuillehouder
☐ Anders, nl.:

- ☐ Niet akkoord
☐ Gewijzigde versie

Beslissing d.d.: 27-05-2025 Nummer: 14

De secretaris

klimaatbestendig en waterrobuust te zijn. Daarnaast willen we een gemeente blijven waar het tegelijk aangenaam is om te vertoeven, te wonen en te werken. Een gezond watersysteem en groene ruimten leveren daar een belangrijke bijdrage aan.

De openbare ruimte vervult een veelheid aan functies en opgaven. Als gevolg van veranderende behoeften en grotere opgaven dienen we een grotere integraliteit na te streven en functies te stapelen. In het Programma GroenBlauw zijn de beleidsvelden van water en groen samengebracht. Beide beleidsvelden vragen veel van de fysieke ruimte en van grote publieke investeringen, zoals opgenomen in het kostendekkingsplan. Weert kent veel na-oorlogse wijken waar de komende jaren grootschalige rioolvervangingen gepland zijn op basis van een gebiedsgewijze aanpak in delen van de wijken Moesel, Groenewoud, Biest en Keent. Met een gebiedsgewijze aanpak wordt van gevel tot gevel de openbare ruimte en ondergrondse infra aangepakt. Door de financiële middelen samen te brengen kunnen we ervoor zorgen dat de openbare ruimte robuuster, kwalitatiever, integraler en efficiënter wordt ingericht.

Tijdens de raadswerkgroep ruimte van 5 februari 2025 en in de informatiecommissie van 19 maart 2025 is een toelichting op het conceptprogramma gegeven.

Waar komen we vandaan?

Vanuit het beleidsterrein groen is in 2009 de Kadernota Groen en in 2012 het Bomenbeleidsplan vastgesteld. Voor water en riolering werd er elke vier jaar een gemeentelijk rioleringsplan voorgelegd. Deze beleidsnota's zijn vooral sectoraal en deels op de uitvoering geformuleerd. Inhoudelijk gaan deze beleidsnota's over het volgende:

Kadernota Groen 2009.

Met betrekking tot het beleidsveld Groen is in 2009 de Kadernota Groen vastgesteld. Hierin zijn de lijnen uitgestippeld ten aanzien van de groene inrichting van onze stad, wijken en dorpen op basis van eigenheid en tijdsgeslacht. Klimaatverandering en biodiversiteit waren nauwelijks thema's die hierin aan bod kwamen. Bij definitieve vaststelling en na het in werking treden van het programma GroenBlauw wordt de Kadernota Groen 2009 als beleidsstuk ingetrokken.

Bomenbeleidsplan 2012 en 2018.

Het bomenbeleid is verankerd in het bomenbeleidsplan 2012 met een actualisatie in 2018. Hierin zijn de structuren en de ontwikkelopgaven voor het bomenareaal uitgewerkt. In het plan staan bomen centraal bij ruimtelijke ontwikkelingen om daarmee onze groenkwaliteit te borgen. De boomstructuren leveren de grootste ruimtelijke bijdrage in de leefomgeving van onze inwoners. Het bomenbeleidsplan is geëvalueerd met de stakeholders. In het Programma GroenBlauw zijn de maatregelen en structuren overgenomen om daarmee een integrale uitwerking te geven aan groen en blauw. Het bomenbeleidsplan blijft als eigenstandig beleidsdocument vigeren omdat hierin beleidsregels opgenomen zijn die in detail verder gaan dan het programma GroenBlauw, zoals regels omtrent afwegingen bij overlast, vergunningverlening en het bomenregister. Het bomenbeleidsplan wordt voorafgaand het opstellen van het nieuwe bomenbeheerplan in 2028 geëvalueerd en opnieuw voor vaststelling voorgelegd.

Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP).

In 2017 is het Gemeentelijk Rioleringsplan 2017-2021 opgesteld. In het rioleringsplan is de technische en beleidsopgave opgenomen om van hieruit de vervangings- en investeringskosten, planning en capaciteit te berekenen. Dit GRP is vervolgens in 2021 en 2023 verlengd. Bij definitieve vaststelling en na het in werking treden van het programma GroenBlauw komt het Gemeentelijk Rioleringsplan per 31-12-2025 als beleidsstuk te vervallen en treedt het programma per 01-01-2026 in werking.

De kaderstelling en beleidsontwikkeling uit de Kadernota en het voormalige GRP hebben de basis gevormd voor de Omgevingsvisie. De maatregelen uit de Kadernota Groen en het Gemeentelijk Rioleringsplan zijn integraal opgenomen in het voorliggende Programma GroenBlauw.

Doel(en)

Het Programma draagt bij aan een gezonde, veilige, duurzame en klimaatbestendige leefomgeving.

Resultaten

Een groene, klimaatbestendige en waterrobuuste leefomgeving tegen 2050 realiseren.

Activiteiten

Na vaststelling wordt uitvoering gegeven aan het Programma op vlak van groen, water, klimaat en riolering zoals opgenomen in het MIP GroenBlauw.

Argumenten*1.1. Integraal programma vanuit integrale opgaven.*

De gevolgen van de opgave voor stedelijke verdichting en klimaatverandering zetten ons aan tot efficiëntere invulling van de openbare ruimte en om meer integraal naar de inrichting en het beheer van de openbare ruimte te kijken. Hierin is Weert niet uniek; alle Nederlandse steden en gemeenten staan voor deze uitdaging. Verbinding leggen tussen water-, groen, biodiversiteitsthema's en de behoeften in de fysieke leefomgeving en gezondheid zijn hiervoor essentieel. Integraal en gebiedsgericht werken is dan ook een logische manier om de opgave aan te pakken. Met dit inzicht zijn de beleidsvelden water, riolering en groen in het voorliggende programma samengevoegd en werken we aan een groene, klimaatbestendige en waterrobuuste leefomgeving tegen 2050.

Het Programma GroenBlauw is een uitwerking van de Omgevingsvisie op vlak van groen, water en klimaat en geeft de maatregelen weer om de doelen in de omgevingsvisie te realiseren. Met het Programma GroenBlauw geven we invulling aan de gemeentelijke zorgplichten van het waterbeheer (Omgevingswet art. 2.16) en geven we uitwerking aan de ruimtelijke ontwikkelstrategie.

1.2. Aanpassen aan klimaatverandering.

Het klimaat verandert snel, dit merken we in diverse opzichten. Ziekten en plagen bij bomen en planten nemen toe, beplantingen en bomen sterven sneller af, buien worden extremer en droogteperiodes houden langer aan; de biodiversiteit gaat sterk achteruit. Met de stedelijke inrichting dienen we hier rekening mee te houden. Vanuit het Programma GroenBlauw hebben we maatregelen uitgewerkt om onze gemeente klimaatbestendig en waterrobuust te maken. Daarnaast zorgen we ervoor dat structuren robuuster worden en integraler worden ingericht. We zetten in op soortenrijkdom om naar de toekomst toe de groenstructuur minder kwetsbaar te maken en een bijdrage te leveren aan de versterking van biodiversiteit. Tegelijk moeten we ervoor zorgen dat de stad blijft functioneren. Echter de gevolgen van klimaatverandering vormen een uitdaging waarop we geen grip hebben. We hebben hierop geen invloed, maar kunnen ons wel aanpassen aan de veranderende context en ervoor zorgen dat we overlast voorkomen. De wijze waarop we ons aanpassen en de openbare ruimte inrichten draagt ertoe bij dat de stedelijke omgeving een leefbare, mooie en aangename plek om te wonen, werken en verblijven blijft.

2.1. Nadere uitwerking van de Omgevingsvisie in concrete maatregelen.

In de Omgevingsvisie hebben we de kwaliteiten van Weert verankerd, de doelen en opgaven geformuleerd. In de Omgevingsvisie is het Programma GroenBlauw als een van de thematische programma's aangekondigd. Het Programma GroenBlauw is niet verplicht gesteld onder de Omgevingswet en wordt door het college vastgesteld. Bij de vaststelling van een Programma dient het college rekening te houden met de taken en bevoegdheden van de raad en kan er bijvoorbeeld afstemming met de raad worden gezocht. In deze procedure wordt hier invulling aan gegeven door het concept Programma GroenBlauw voor wensen en bedenkingen aan de raad voor te leggen.

3.1. Op basis van scenario 2 werken aan een klimaatrobuust Weert.

Om Weert klimaatrobuust te maken is er ruimte nodig om extra hemelwater op te vangen en te verwerken zonder schade. De aanpassingen aan het systeem zijn hoe dan ook nodig door ouderdom van het rioolstelsel, zwaardere buien door klimaatverandering en impact op de waterkwaliteit van het oppervlaktewater. De keuzes in de scenario's zijn opgezet rond

het tempo waarin het rioleringsysteem klimaatrobust gemaakt wordt. De maatregelen vloeien voort uit de technische onderzoeken en berekeningen van het rioleringsysteem voor wateroverlast en waterkwaliteit en de werkzaamheden die voortvloeien vanuit het beheer van het rioleringsysteem. In deze maatregelen zit dus een technische noodzaak om het rioleringsysteem in stand te houden.

Scenario 2b geeft een beperkt financieel voordeel t.o.v. scenario 1b. Pas op lange termijn (vanaf 2060) wordt een groter verschil zichtbaar. Vanwege het beperkte financiële voordeel binnen de werkingstermijn van dit besluit (5 jaar), maar met het financieel gunstiger scenario voor de langere termijn, stellen we voor om te kiezen voor scenario 2b.

3.2. Inhoudelijke vergelijking van scenario's.

Scenario 1a: Afkoppelen waar het kan en geen kosten voor bodemsanering in de voorziening riolering.

- Tarief 2026: € 236 en dan jaarlijks een stijging van € 5 (stijging met 2,2%)
- Stabiel kostendekkend tarief per 2075
- Het openbaar gebied wordt afgekoppeld. Binnen de gebiedsgewijze aanpak worden alle gemengde stelsels omgebouwd naar gescheiden stelsels. Bij rioolvervanging buiten deze projecten reserveren we in dit scenario ook een extra bedrag voor afkoppelen. Het merendeel van de vervangingsopgave ligt echter in de gebiedsgewijze aanpak, daarom is het verschil in kosten pas op lange termijn merkbaar.
- De kosten voor bodemsanering worden bij dit scenario betaald uit de Algemene reserve.

Scenario 1b: Afkoppelen waar het kan, idem als scenario 1a.

- een stijging van € 5 (stijging met 2,2%) tot en met 2027 en daarna een jaarlijkse stijging van € 12 (stijging met 5%)
- Stabiel kostendekkend tarief per 2074
- De kosten voor bodemsanering worden bij dit scenario betaald uit de voorziening Riolering.

Scenario 1 (a en b) is opgebouwd uit maatregelen om het afkoppelen voortvarend aan te pakken overal waar een gemengd riool wordt vervangen. Hiermee wordt er sneller ruimte gecreëerd in het stelsel waardoor wateroverlast minder snel zal optreden bij extreme regenval. Door zoveel mogelijk af te koppelen verwerken we hemelwater ter plekke en bij voorkeur bovengronds waardoor we duurzamer omgaan met hemelwater en het rioolstelsel efficiënter benutten. De impact van deze investeringen komen ten laste van de voorziening riolering en voor infra en groen worden deze ten laste van de stelpost vervangingsinvestering groen en infra gebracht.

Scenario 2a: Alleen afkoppelen binnen de gebiedsgewijze aanpak (tot en met 2031) en geen kosten voor bodemsanering. Verder gelden dezelfde uitgangspunten als scenario 1a

- Tarief 2026: € 236 en dan jaarlijks een stijging van € 5 (stijging met 2,2%)
- Stabiel kostendekkend tarief per 2072.

Scenario 2b: Alleen afkoppelen binnen de gebiedsgewijze aanpak. Idem als scenario 2a.

- een stijging van € 5 (stijging met 2,2%) tot en met 2027 en daarna een jaarlijkse stijging van € 10 (stijging met 4,3%)
- Stabiel kostendekkend tarief per 2068
- De kosten voor bodemsanering worden bij dit scenario betaald uit de voorziening Riolering.

Bij scenario 2 (a en b) wordt vanuit doelmatigheid (financieel en inhoudelijk) voorgesteld om enkel af te koppelen bij een gebiedsgewijze aanpak. Enkel daar waar het noodzakelijk is wordt een gebiedsgewijze aanpak voorgesteld. In de overige gebieden wordt vooral ingezet op relinen (rioolrenovatie) en vervangen van bestaande systemen zonder extra budget voor afkoppelen. De afwegingen hiervoor worden telkens bij de uitwerking van projectgebieden uitgevoerd. Hiermee worden de belangrijkste aandachtsgebieden in de

komende jaren aangepakt. Op de lange termijn blijft er ruimte om de huidige systemen te vervangen. Ook dit scenario is hiermee voortvarend in de aanpak van maatregelen, maar wordt het voor een beperkter deel van de gemeente toegepast. Het rioolstelsel wordt minder ontlast waardoor wateroverlast frequenter kan voorkomen. Dit scenario resulteert in een iets lagere rioolheffing, maar dan wel pas op de langere termijn.

3.3. Financieel verschil.

Het verschil in de scenario's is het grootst bij de vergelijking met en zonder bodemsaneringen. In de scenario's 1b en 2b stijgt de heffing met €5 tot 2028, vanaf 2028 met resp. €12 en €10. De sprong in de heffing vanaf 2028 wordt veroorzaakt doordat de saneringskosten direct ten laste van de voorziening worden gebracht, in plaats van geactiveerd en afgeschreven te worden. Deze werkwijze is conform de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), waarin is bepaald dat kosten voor bodemsanering niet mogen worden geactiveerd, maar o.a. via een voorziening dienen te worden verantwoord. Het verschil tussen scenario 1b en 2b vanaf 2028 komt doordat er bij scenario 1b als gevolg van de toename van de rioolvervanging door gescheiden systemen waarbij dus ook meer bodem gesaneerd wordt.

In de scenario's 1a en 2a vindt geen sanering plaats ten laste van de voorziening riolering waardoor hier geen verdere toename zichtbaar wordt in de heffing. We stellen voor te kiezen voor scenario 2b omdat de kosten van bodemsanering rechtmatig toebedeeld mogen worden ten laste van de voorziening riolering.

De kosten voor bodemsaneringen moeten hoe dan ook gedekt worden. Het verschil zit alleen in het wel of niet toerekenen van deze kosten aan de rioolheffing. Als deze niet worden toegerekend aan de rioolheffing moeten deze betaald worden vanuit de Algemene reserve.

Een constante stijging vanaf 2026 zonder dat de voorziening negatief wordt is niet mogelijk zonder dat de heffing dan meteen vanaf 2026 met ca. €12 stijgt. In dit scenario bouwen we een grote reserve in de voorziening riolering op waarvan de investeringskosten pas vele jaren later komen. In dit scenario vragen we extra financiële inspanningen van onze inwoners terwijl de effecten buiten niet zichtbaar worden.

3.4. Toename aan rioolvervanging en -onderhoud.

De gemeente Weert kent een ouder wordend rioolstelsel waarbij vervanging of reparatie op grotere schaal nodig zijn. Vooral in de naoorlogse wijken, Keent, Moesel, Groenewoud en Biest is het rioolstelsel op het einde van haar termijn. Vrijvervalriolen gaan theoretisch gezien circa 80 jaar mee. Op basis van inspecties wordt het systeem kwalitatief onder controle gehouden en in een meerjareninvesteringsprogramma opgenomen zodra vervanging of relining aan de orde is. Vanuit deze inspecties zien we dat de rioolsystemen van de na-oorlogse wederopbouwperiode kwalitatief in mindere staat zijn. De komende jaren staan grootschalige rioolvervangingen op de planning op basis van een gebiedsgewijze aanpak voor delen van de wijken Moesel, Groenewoud, Biest en Keent. Dit zijn de gebieden waar in alle scenario's budget is gereserveerd voor afkoppelen. Dit is onderdeel van de gebiedsgewijze aanpak van deze buurten.

3.5. Urgentie voor een kwetsbaar ecosysteem en de kwaliteit van onze leefomgeving.

Vanuit Europese regelgeving dienen overheden bij te dragen aan de kwaliteitsverbetering van oppervlaktewateren. De gemeente Weert draagt samen met andere overheden bij aan het behalen van de doelen vanuit de Kader Richtlijn Water (KRW). Om de waterkwaliteit te verbeteren worden de komende jaren investeringen gedaan aan de overstorten in de overgang naar open beeklopen. De investeringen hiervan komen ten laste van de voorziening riolering. Samen met het Waterschap Limburg worden op een zestal locaties buffers gerealiseerd. Hierdoor zal het rioolwater minder frequent terecht komen in de voor natuur kwetsbare beeklopen. Uiterlijk in 2027 dient de ecologische kwaliteit van het oppervlaktewater verbeterd te zijn. Vanuit provincie en waterschap wordt de urgentie eveneens aangevoerd.

3.6. Kostendekkende rioolheffing.

Vanuit de Omgevingswet is het GRP niet langer een verplicht instrument. De gemeente kan zelf bepalen hoe invulling gegeven wordt aan de zorgplichten van het waterbeheer. Dit betekent niet dat er anders kan worden omgegaan met de rioolheffing. Opgehaalde inkomsten met de rioolheffing kunnen alleen uitgegeven worden aan de drie zorgplichten, te weten: stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. In het kostendekkingsplan is berekend hoeveel de rioolheffing moet stijgen om de komende jaren kostendekkend te blijven zonder dat de voorziening riolering negatief wordt.

De gemeente is verantwoordelijk voor de financiële zekerstelling voor het rioolbeheer. Hiervoor ontvangen we geen structurele ondersteuning. Incidenteel worden subsidies opengesteld, veelal voor klimaat relateerde investeringen.

4.1. Verdeelsleutel op basis van ervaringscijfers.

De verdeelsleutel 60-30-10 voor grote projecten, zoals de gebiedsgewijze aanpak van rioleringsprojecten, wordt gehanteerd om kosten eerlijk en transparant toe te wijzen. Enkel de kosten die toerekenbaar zijn aan de voorziening riolering mogen ten laste komen van de voorziening. Op basis van ervaringscijfers is een verdeelsleutel uitgewerkt om de kostenverdeling rechtvaardig en effectief bij uitvoering van projecten door te voeren.

De argumenten hiervoor zijn:

- a) **Eerlijke kostenverdeling** – Door een vaste verdeelsleutel toe te passen, worden de kosten proportioneel verdeeld over de betrokken onderdelen: riolering, weginfrastructuur en groenvoorziening. Dit voorkomt willekeur en schept duidelijkheid over de financiële lasten.
- b) **Doelmatige financiering** – Grootschalige projecten raken vaak meerdere disciplines (riolering, wegen en groen). De verdeelsleutel zorgt ervoor dat elk onderdeel een passend aandeel in de totale kosten draagt, waardoor budgetten beter beheerd kunnen worden.
- c) **Efficiëntie en eenvoud** – Een vast percentage maakt het berekenen en verdelen van kosten eenvoudiger en vermindert administratieve complexiteit. Dit draagt bij aan een efficiënter proces en snellere besluitvorming.
- d) **Transparantie en voorspelbaarheid** – Door te werken met een vooraf bepaalde verdeling weten alle betrokken partijen waar ze aan toe zijn. Dit voorkomt discussies achteraf en maakt de kostenverdeling inzichtelijk en controleerbaar.
- e) **Beleidsmatige onderbouwing** – De gekozen percentages (60% riolering, 30% wegen, 10% groen) weerspiegelen de gemiddelde verdeling van kosten bij vergelijkbare projecten. Dit sluit aan bij eerdere ervaringen en beleidsdoelen op het gebied van infrastructuur en openbare ruimte.

5.1. Maatschappelijke impact van investeringsprojecten.

De impact van de opgave vanuit het MIP zal in de woon- en leefomgeving van vele inwoners groot zijn. In een aantal projectgebieden wordt de volledige openbare ruimte aangepakt. Hiervan zullen inwoners hinder ondervinden. Het voordeel van de gebiedsgewijze aanpak is dat de volledige openbare ruimte vernieuwd wordt en dat knelpunten in één keer aangepakt worden. Inwoners kunnen middels participatieprocessen bijdragen aan de kwaliteit van hun eigen woonomgeving waarmee voor de langere termijn het prettig wonen en leven is. Daarnaast zijn de investeringen ook noodzakelijk om de gevolgen van wateroverlast of het niet functioneren van het rioleringsstelsel zoveel als mogelijk te voorkomen. Met het MIP GroenBlauw brengen we inzichtelijk welke grootschalige investeringen we de komende jaren gaan uitvoeren. De projecten in het MIP GroenBlauw zijn tot stand gekomen op basis van de technische doorrekening (leeftijd, capaciteit en kwaliteit) van de riolering. Daarnaast zijn in het MIP-maatregelen opgenomen om wateroverlast aan te pakken, de waterkwaliteit te verbeteren en maatregelen die ertoe bijdragen dat het systeemtechnisch in orde blijft. In het MIP GroenBlauw zijn eveneens de investeringsprojecten voor vergroening in de projectgebieden met een gebiedsgewijze aanpak opgenomen.

5.2. Inhaalslag in het meerjareninvesteringsplan (MIP).

In het MIP zetten we in op de uitvoering van grootschalige projecten. Onderdeel van het MIP zijn de wettelijk verplichte KRW maatregelen die voor eind 2027 uitgevoerd dienen te

worden en projecten vanuit de gebiedsgewijze aanpak. Daarnaast is er een toename in de werkzaamheden als gevolg van het steeds ouder worden van het rioleringsstelsel. We lopen achter op de planning van het GRP. De komende periode wordt er extra capaciteit ingezet om de achterstand weg te werken. In de berekening van de kostendekkendheid van de voorziening riolering is hiermee rekening gehouden.

In het MIP hebben we geen extra maatregelen en projecten voor groen opgenomen omdat de focus zit op de rioleringsprojecten waarin groen integraal meegenomen wordt. Daarom zijn de groenambities niet in een scenario uitgewerkt.

6.1. Een grote opgave vraagt om extra capaciteit.

In de berekening van het kostendekkingsplan is voorzien in de uitbreiding van ambtelijke capaciteit om de investeringen te realiseren en het beheer te kunnen uitvoeren. Er is een tekort aan formatie van 12,4 fte. Een gedeelte van de formatie wordt voorzien in structurele capaciteit (4,1fte) voor het overige wordt ingehuurd op projectbasis. Er wordt 4,1 fte extra toegerekend aan de exploitatiekosten van de rioolheffingsberekening. Deze extra fte worden in de berekening voor een periode van 10 jaar meegenomen.

6.2. Data op orde.

We willen ook meer meten om de doelmatigheid van het systeem te verbeteren en om knelpunten op te lossen en toekomstige te voorkomen.

Het rioolstelsel is immens met 511 kilometer aan rioolleiding en zo'n 500 (mini)gemalen. Continue is het systeem in verandering als gevolg van uitbreidingen, vervangingen en reparaties. Hieraan wordt door velen gewerkt zowel ambtelijk vanuit de gemeente, als door aannemers en externen in opdracht van de gemeente. Door onze data beter op orde te hebben kan het rioolbeheer efficiënter en goedkoper georganiseerd worden. Met de beschikbare informatie uit het beheersysteem kunnen er betere kosteninschattingen gemaakt worden waardoor het beter te voorspellen is wanneer vervanging nodig is en kunnen we klimaatmaatregelen efficiënter uitwerken. Minder fouten en dus minder onverwachte kosten.

7.1. Bijstelling investeringsbudgetten in de begroting.

De investeringsbudgetten opgenomen in het MIP zijn berekend op basis van actuele kengetallen en marktconforme prijzen. Jaarlijks wordt bij de aanvraag van de vervangingsinvesteringen beoordeeld of de indexering van de investeringsbudgetten van het MIP GroenBlauw noodzakelijk is. Als dit nodig blijkt, wordt deze aanpassing meegenomen in de voorstellen voor het beschikbaar stellen van de investeringsbudgetten bij het vaststellen van de begroting. Zonder indexering kunnen sommige projecten niet of binnen de oorspronkelijk geraamde kosten gerealiseerd worden, wat vertraging of versobering tot gevolg kan hebben. Daarvoor voeren we een jaarlijkse controle uit of de eerder geplande investeringen nog toereikend zijn in het licht van prijsontwikkelingen, en nemen dit zo nodig op in de bijstelling (indexering) in de begroting.

8.1. Uitsplitsing van de kapitaallasten.

De kapitaallasten die voortvloeien uit deze MIP investeringen worden voor het deel van riolering gedekt uit de voorziening riolering. Met deze kosten is reeds rekening gehouden in de kostendekkendheid van de rioolheffing. Voor het deel infra worden de kapitaallasten berekend op een afschrijvingstermijn van 40 jaar en voor groen worden de plantsoenen en bomen conform de richtlijnen afgeschreven over 20 jaar. Voorgesteld wordt om deze kapitaallasten op te voeren via de stelpost vervangingsinvesteringen.

9.1. Budgettaire reservering voor bodemsaneringen.

Bodemverontreiniging komt vaak voor bij graafwerkzaamheden. De verontreinigingen zijn bij projecten op voorhand bij de doorrekening van de kostendekkingsberekening niet te voorzien. Deze worden gedurende de uitvoeringsvoorbereiding inzichtelijk gemaakt. Het is wettelijk toegestaan om saneringskosten bij rioleringswerk toe te kennen aan de rioleringsvoorziening. Om te voorkomen dat er bijstellingen aan beschikbare budgetten moeten gebeuren stellen we voor om kosten vanuit de sanering toe te rekenen aan de rioolheffing, waarmee de kosten voor bodemsaneringen bij rioolwerkzaamheden kunnen worden voldaan.

Kanttekeningen en risico's

3.1. Rioolheffing actualiseren door inflatie.

De kostenstijging in de rioolheffing heeft te maken met diverse factoren. De sterke inflatie van de voorbije jaren leidt ertoe dat de rioolheffing in dezelfde orde van grootte is gestegen. Als gemeente hebben we hier geen grip op. De heffing dient de inflatie en kostendekking te volgen om te voorkomen dat de voorziening riolering negatief wordt. Daarom is het belangrijk om jaarlijks de indexering toe te passen om daarmee grote tekorten in uitvoering te voorkomen.

3.2. Een scenario zonder stijging is onrealistisch.

Bij doorrekening van het kostendekkingsplan is het scenario zonder stijging van de rioolheffing bekeken. In dit scenario wordt de voorziening heel snel leeg getrokken en zelfs negatief omdat de investeringskosten stijgen door de veroudering van het stelsel en de grote opgaven om klimaatrobuust te worden. Het risico op calamiteiten, zoals instortingen en waterschade bij hevige neerslag, wordt in dit scenario groter door achterstallige vervangingen.

3.4 De woningbouwprognose.

We gaan uit van de doelen van de meest recente woningbouwprognose van de gemeente Weert. Het is onduidelijk of deze aantallen daadwerkelijk gehaald worden. Als er minder woningen worden gebouwd of als er vertraging is leidt dat tot misgelopen inkomsten voor de rioolheffing. De voorziening kan zo sneller leeg zijn verwacht. Om deze reden stellen we voor over 2 jaar een nieuwe berekening te doen met de meest actuele woningbouwprognose.

6.1. Personele capaciteit.

Om de maatregelen en opgaven van het Programma GroenBlauw uit te kunnen voeren dient er extra capaciteit ten laste van de voorziening aangeworven te worden. Hiervan wordt 4,1 fte als structurele capaciteit aantrokken om daarmee de gemeentelijke watertaken uit te kunnen voeren. De overige 8,3 fte wordt op projectbasis ingehuurd als dat nodig is. Het niet-besluiten over extra capaciteit heeft directe gevolgen voor de uitvoerbaarheid en daarmee onze wettelijke taakstelling voor het beheer en onderhoud van het rioleringsstelsel. De krapte op de arbeidsmarkt kan ertoe leiden dat de formatie niet op korte termijn ingevuld kan worden. Inhuren is dan een mogelijkheid maar is over een lange periode altijd duurder.

Financiële, personele en juridische gevolgen

Voor de berekening van het tarief van de rioolheffing is een kostendekkingsplan opgesteld waarbij rekening is gehouden met actuele inflatiecijfers en kostenkengetallen. De doorrekening en de inhoudelijke onderbouwing zijn in bijlage 3 Kostendekkingsplan opgenomen.

Bij de verlenging van het voormalige gemeentelijke rioleringsplan (Verlengen Gemeentelijk Rioleringsplan dd. 21 november 2023) is besloten het tarief van de rioolheffing jaarlijks met €5,-- +index te verhogen. Voor 2025 is de rioolheffing op €231,-- gesteld. Het is wettelijk niet toegestaan dat de voorziening riolering negatief wordt. Op basis van het kostendekkingsplan is een stijging van het rioolheffingstarief noodzakelijk om een negatief saldo in de rioleringsvoorziening te voorkomen. Voor het verloop van de kostendekkendheid en het saldo van de voorziening op basis van deze scenario wordt verwezen naar bijlage 3 Kostendekkingsplan pag. 6.

Scenario 2b:

De onderstaande tabel geeft een samenvatting van de financiële gevolgen op basis van scenario 2b voor de projecten die in de komende vijf jaar gepland staan en zijn opgenomen in het MIP:

Start Investerings	Totaal budget	Sanerings- kosten (incidenteel) tlv riool voorziening (5-15% van investerings kosten)	Kapitaallasten tlv Riolering structureel (afsch.15-60j, rente 0.8%)*	Kapitaallasten Infra tlv stelpost vervanging structureel (afsch.40j., rente 0.8%)*	Kapitaallasten groen tlv stelpost vervanging structureel (afsch.20j., rente 0.8%)*
Investerings 2026	8.349.537	520.685	219.511	16.931	12.890
Investerings 2027	8.311.990	939.210	221.159	n.v.t.	n.v.t.
Investerings 2028	9.351.350	590.032	193.815	44.276	33.708
Investerings 2029	12.325.856	526.825	235.028	56.605	43.094
Investerings 2030	33.998.179	1.639.286	621.401	216.870	165.107

* De kapitaallasten komen minimaal 2 jaar na de start van de projecten.

Voor een gedetailleerd overzicht van de cijfers en hun verdeling verwijzen wij naar de bijlage MIP Groen-Blauw.

De scenario's hebben alleen betrekking op de riolering. Groen en infra hebben hierop geen invloed, omdat zij worden gedekt uit de algemene middelen (vervangingsinvesteringen) en niet uit de voorziening riolering.

Personele gevolgen

De budgettaire kosten voor de toevoeging van 4,1 fte personele capaciteit komen ten laste van de voorziening riolering. De overige personele kosten drukken op de exploitatiekosten van de rioleringsprojecten. In de berekening van het kostendekkingsplan is hiermee rekening gehouden.

Overleg gevoerd met

Intern:

Openbaar gebied: Patrik Trines (teamleider), Ruud Jetten en Ria Smits (rioolbeheer), Robin Schatsbergen en Niels Kessels (Projectengineer), Wil Op het Roodt (groenbeheer)

R&E: Roy Thijssen (strategisch adviseur), Paul Cuppen (stedenbouw), Ralph van den Waardenberg (mobiliteit), Carl Geuljans en Elwin Leusink (water en riolering), Paul Hecker (jurist), Benjamin van Leeuwen (stadsecoloog)

OCSW: Dorien van Aggel (participatie en gezondheid)

Financiën: Edward Salman en Mia Aerdt

Extern:

Adviesbureau Kragten

Waterschapsbedrijf Limburg

Waterschap Limburg

Participatie

Op diverse momenten heeft participatie plaatsgevonden binnen het proces om te komen tot het Programma GroenBlauw en het kostendekkingsplan. Voor het programma GroenBlauw hebben twee participatie momenten plaatsgevonden met onderstaande organisaties om input op te halen. Het concept Programma GroenBlauw en het kostendekkingsplan is voor inhoudelijke toets voorgelegd bij Stichting GroenWeert en bij het Waterschap Limburg.

Stakeholders: IVN Weert e.o., Stichting GroenWeert, Waterschap Limburg, Waterschapsbedrijf Limburg, PuntWelzijn, Natuur- en milieueducatiecentrum De IJzeren Man, Parkmanagement, WonenLimburg, GGD, Woonik

Communicatie

De communicatie wordt vormgegeven naar aanleiding van het genomen besluit.

Planning

Het voorstel wordt voor wensen en bedenkingen aangeboden aan de gemeenteraad. De looptijd van het voorliggende Programma GroenBlauw is 5 jaar. De projecten uit het MIP worden jaarlijks afgeroepen via de begroting inclusief indexering. Na behandeling in de gemeenteraad stelt het college van B&W het Programma inclusief wensen en bedenkingen definitief vast. Het bevoegd gezag maakt het besluit bekend door het te publiceren in het voor het bestuursorgaan aangewezen publicatieblad (artikel 3:42 Awb).

Na het vaststellen van het kostendekkingsplan wordt de aanpassing van de rioolheffing verwerkt in de opmaak van de begroting 2026.

Evaluatie

Het Programma GroenBlauw wordt bij elke herziening standaard na 5 jaar geëvalueerd en geactualiseerd. De toename van woningen het komende decennia heeft een positieve invloed op de berekening in het kostendekkingsplan. Het is van belang om dit zo nauwkeurig mogelijk op te volgen en bij te stellen. Het kostendekkingsplan wordt daarom over 2 jaar opnieuw berekend waarna de heffing bijgesteld kan worden.

Bijlage(n)

1. Programma GroenBlauw
2. Raadsvoorstel Programma GroenBlauw
3. Kostendekkingsplan
4. Meerjareninvesteringsplan
5. Oplegnotitie Programma GroenBlauw en Kostendekkingsplan